

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 13:00 uur d.d. 12 juni – 13:00 uur d.d. 15 juni 2020

(EZK,LNV) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- Het weekend verliep in principe rustig met een enkel incident en goed verlopen demonstraties. Wel zijn er aanhoudende zorgen over de gebrekkige naleving van maatregelen in de horeca. Op vrijdag- en zaterdagavond was het in een aantal uitgaansgebieden te vol. Meerdere horecazaken werden beboet en een zaak in Maastricht werd gesloten. Bruls (Veiligheidsberaad) uit zondagavond zijn zorgen.
- 'Het is niet meer uit te leggen', klinkt steeds vaker in de discussies over de coronamaatregelen. Sectoren waar de 1,5 meter afstand en andere beperkende regels gelden verwijzen naar de uitzonderingspositie van de luchtvaart, de protesten op de Dam en de drukte in de supermarkt. Volgens het RIVM is er bijna geen ruimte meer om de maatregelen verder te versoepelen.
- Media staan stil bij de versoepelingen van maatregelen in verpleeghuizen. Trouw kopt op de voorpagina: 'Bezoekregels in tehuizen geven onrust'. ActiZ en de Landelijke Organisatie Cliëntenraden zien dat de emoties hoog kunnen oplopen nu het voor familie onduidelijk is waarom het ene verpleeghuis wel bezoek toestaat, terwijl een andere instelling strenger is dan de landelijke regels. Een aantal grote verpleeghuisorganisaties geeft in een rondgang van RTL Nieuws aan overvallen te zijn door het naar voren halen van de bezoekregeling. Verder blijkt uit een evaluatie dat de versoepeling van de bezoekregeling in de eerste verpleeghuizen niet heeft geleid tot nieuwe besmettingen. Maar de uitvoering van de regeling is moeilijk en kost veel tijd. Personeel is bang voor nieuwe infecties.
- De zet van het kabinet om het 'Oxfordvaccin' in te kopen wordt geanalyseerd. Wat is de strategie? Hoe groot is het risico dat wordt genomen? Wat zijn mogelijke vervolgstappen? Volgens de Volkskrant wil het kabinet vooral 'voorkomen dat we, net als bij de mondkapjes en de coronatests, achteraan in de rij staan mocht het vaccin werken'. Virologen noemen de stap 'onbruikbaar, maar zinnig', aldus Trouw. De Europese Commissie en sommige EU-landen, waaronder België, reageren kritisch op de deal.
- Nog steeds kritiek op de coronawet. Verschillende politieke partijen trekken aan de bel. Segers (ChristenUnie) waarschuwt dat zijn partij de wet alleen steunt als 'grote zorgen' worden weggenomen. Volgens hoogleraar staatsrecht Wim Voermans past het wetsvoorstel niet in een democratische rechtsstaat. "Met deze wet kan de minister een jaar lang doen wat hij wil."
- Nederland moet nu een onafhankelijk onderzoek instellen naar de effecten van het coronabeleid, om beter voorbereid te zijn op een mogelijke tweede golf. Dat stelt een groep medische en maatschappelijke experts in een oproep aan de Tweede Kamer en het kabinet.
- D66 en GroenLinks vinden dat er vaste afspraken moeten komen over een coronacheck bij huisbezoeken door de wijkverpleger. Nu zou de grote groep kwetsbare ouderen die thuis zitten slecht in beeld zijn.
- Veel aandacht voor een onderzoek van KPMG en VU Amsterdam: Nederland moet inzetten op het indammen van het virus en niet op de huidige 'maximale controle'. Dat kan over twee jaar zo'n 123 miljard euro schelen, en zo'n 50.000 minder doden.
- Op sociale media wordt een oproep voor een demonstratie op 21 juni op het Malieveld veel gedeeld. De demonstratie richt zich tegen de 'viruswaan' en de noodwet. Op Facebook zeggen 3.000 mensen te gaan.

Karakterisering berichtgeving

- Nadat zaterdag het pensioenakkoord en het protest tegen racisme centraal stonden op de voorpagina's, is er maandag weer aandacht voor de coronacrisis, al focussen de kranten wel op verschillende onderwerpen. "Bedrijven misbruiken coronasteun overheid", kopt het AD. Trouw: "Bezoekregels in tehuizen geven onrust." De Telegraaf kopt dat we weer op reis kunnen en NRC en FD openen vandaag met de financiële positie van HEMA. "HEMA in handen van schuldeisers."

- Volkskrant opent met de vaccins: “Dringen om vaccins.” Nederland reserveert met drie andere Europese landen al 300 miljoen vaccins, terwijl nog moet blijken of die wel werken.
- Veel media-aandacht in het weekend voor de naleving van de maatregelen in de horeca en de aanvullende maatregelen die de luchtvaartsector heeft genomen om de risico’s op besmetting te beperken.
- Zorgen over jongeren. In Trouw een artikel over Coalitie-Y. De vereniging krijgt 'zorgwekkende signalen' van eenzaamheid, angstigheid en stress onder jongeren. De groep wil onder meer een expertteam van jongeren voegen bij het OMT. Pedagogen en psychologen voorzien een generatie die problemen krijgt met hechting, fysiek contact en het aangaan van relaties als jonge kinderen opgroeien in een 1,5 metersamenleving.
- Verder aandacht voor de versoepeling van het reisadvies, de toename van besmettingen in Peking (link naar een voedselmarkt) en nieuwe prognoses van de Rabobank (economie krimpt 6%, veel regionale verschillen).

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario’s)

Slachtofferaantallen

- Het aantal coronapatiënten op de intensive care is met twee toegenomen tot 79. Intensivisten behandelen daarnaast 553 mensen met andere aandoeningen, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding. Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg noemt de stijging geen reden tot zorg.

Schade

- In april waren er 1,8% minder mensen met een baan in Nederland dan in maart. Het CPB spreekt over een historische daling, maar meldt ook dat het in vergelijking met andere landen in Nederland nog meevalt.
- Volgens vakorganisatie ANKO is de omzetzijde van kappers niet helemaal ingelopen en zorgen de maatregelen voor extra omzetverlies.
- De transportsector krijgt harde klappen en wanneer het herstel komt is zeer onzeker, aldus bureau Panteia. In het best mogelijke scenario neemt de overslag in de zeehavens met 11% af in 2020 ten opzichte van het jaar ervoor. Voor weg, spoor en binnenvaart is de afname van de volumes tot 5% in 2020.
- In Telegraaf het bericht dat de festival- en evenementenwereld op zijn minst tientallen miljoenen nodig heeft om het hoofd boven water te houden. Anders staan bijna 50.000 banen in de branche op de tocht. De branche wil nu snel perspectief van 'Den Haag'. “We kunnen niet blijven werken met 30 of 100 bezoekers.”

Scenario’s

- Volgens een onderzoeksrapport van KPMG en de VU Amsterdam kost het de Nederlandse economie de komende twee jaar €123 miljard minder als het coronavirus actiever bestreden wordt.
- De economische krimp die dit jaar zal plaatsvinden zal per regio sterk verschillen, blijkt uit een prognose van de Rabobank. De grootstedelijke regio’s in het westen zullen de coronacrisis beter doorstaan dan de regio’s aan de randen van het land. De Nederlandse economie krimpt dit jaar waarschijnlijk met bijna 6%.
- In de internationale scheepvaart dreigen gevaarlijke situaties te ontstaan doordat zeevarenden door de coronacrisis te lang aan boord zijn. Daarvoor waarschuwen rederijen en vakbonden.

Informatiebehoefte

- Coalitie-Y krijgt 'zorgwekkende signalen' van eenzaamheid, angstigheid en stress onder jongeren. De groep wil onder meer een expertteam van jongeren voegen bij het Outbreak Management Team.
- De Vrije Universiteit Brussel, de Universiteit Maastricht en de Hogeschool Gent melden op basis van een onderzoek onder Nederlanders en Vlamingen, dat 60% van de thuiswonende ouderen kampt met eenzaamheid. Bij circa 30% van de 60-plussers is het contact met de eigen kinderen juist toegenomen.
- Het UMC Groningen is niet van plan het aantal intensive care-bedden structureel fors te verhogen. Het tekort aan ic-verpleegkundigen blijft een probleem.
- De laboratoria Izore (Leeuwarden) en Certe (Groningen) laten weten dat zo’n 10% van de Noorderlingen die zich op antistoffen tegen het coronavirus hebben laten testen, positief zijn bevonden. “We hadden meer verwacht, zeker gezien de doelgroep”, reageert medisch directeur Anne-Marie van Elsacker.

- Jongeren tot 35 jaar maken zich meer dan gemiddeld zorgen over baanbehoud, hun inkomen en het opmaken van hun spaargeld. Dat meldt het Nibud op basis van een enquête onder ruim 1.000 Nederlanders.

Verpleeghuizen

- In de eerste verpleeghuizen die in beperkte vorm bezoekers mochten ontvangen, zijn geen nieuwe coronabesmettingen aangetroffen. Dat blijkt uit een evaluatie van de Academische Werkplaatsen Ouderenzorg. Wel blijkt dat de uitvoering van de regeling moeilijk is en veel tijd kost. Bovendien is personeel bang voor nieuwe infecties.
- ActiZ en de koepel Landelijke Organisatie Cliëntenraden (LOC) zien dat de emoties hoog kunnen oplopen nu het voor familie onduidelijk is waarom het ene verpleeghuis wel bezoek toestaat, terwijl een andere instelling strenger is dan de landelijke regels.

Reizen

- Spanje heeft de datum waarop de grenzen weer opengaan voor het normale verkeer uit Schengenlanden vervroegd naar 21 juni.
- Griekenland heeft de beperkingen voor passagiers op vluchten uit Nederland dit weekend versoepeld. Reizigers worden bij aankomst op het vliegveld van Athene getest en moeten maximaal een dag in zelfisolatie in een hotel de uitslag afwachten.

Vaccins

- Via de social kanalen van minister De Jonge komt veel negativiteit langs over de vaccins, natuurlijke immuniteit zou alles zijn wat we nodig hebben. Vaccins zouden niet veilig zijn. En het virus kan toch gewoon weer muteren. Er komen ook wat negatieve reacties op de 'complotgekkies' die reageren, het huidige beleid wordt verdedigd. Onder complotdenkers gaat het gerucht dat er een track en trace chip zou komen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Naleving maatregelen

- De veiligheidsregio's maken zich zorgen over de naleving van coronamaatregelen in de horeca. Volgens Hubert Bruls (Veiligheidsberaad) vinden mensen in cafés en restaurants het steeds moeilijker om de 1,5 meter afstand in acht te nemen. Ook zouden mensen niet meer altijd blijven zitten.
- Ook FNV Horeca heeft zorgen, gasten accepteren minder en worden laks met de maatregelen.
- In meerdere plaatsen zijn dit weekend boetes uitgedeeld en ook is een aantal horecagelegenheden gesloten. Een café in Maastricht moet twee weken de deuren sluiten.
- Volgens KHN neemt het draagvlak voor restricties bij zowel ondernemers als gasten "in rap tempo af". Daarom wil KHN dat de regels voor de horeca buiten verder worden versoepeld. Veel cafés sluiten nu de deuren, omdat gasten onvoldoende afstand bewaren. Vrijdag brachten het RIVM en de GGD al naar buiten dat Nederlanders het steeds lastiger vinden om anderhalve meter afstand te houden.
- NS-topman Van Boxtel zegt bij Nieuwsuur: "Mensen houden zich goed aan de mondkapjes-regel, we hebben nauwelijks incidenten."

Sekswerkers

- Na de persconferentie van vrijdag vatten sekswerkers hun situatie samen: "Als we niet snel aan het werk mogen zijn er twee opties mogelijk: de ene helft verhongert en de andere helft gaat illegaal werken en riskeert een strafblad." Op sociale media is veel berichtgeving over de positie van de sekswerkers.
- Een hulpverlener ziet dat sekswerkers in het geheim volop afspraken maken. Zo stappen ze bij vaste klanten in de auto en kijken uit naar homobanen op parkeerplekken.

Demonstraties

- In verschillende Nederlandse steden is zaterdag en zondag gedemonstreerd tegen racisme. De betogingen verliepen zonder incidenten.
- De politie in Den Haag beëindigde zondagavond een protest tegen onder meer de coronamaatregelen en antifascisten, schrijft Omroep West.

- Op Facebook worden demonstraties op het Malieveld aangekondigd. Op 21 juni tegen de 'viruswaan' en de noodwet (3.000 FB-ers zeggen te gaan) en op 23 juni een demonstratie van de horeca- en evenementensector (264 gaan).

Steunmaatregelen

- In twee maanden tijd heeft de Inspectie SZW 145 meldingen gekregen over fraude met de steunmaatregelen. Bij meldpunt de Financial Intelligence Unit (FIU) zijn nog eens 40 dossiers verzameld. UWV onderzoekt 21 gevallen van gesjoemel. Een deel van het subsidiegeld verdwijnt naar buitenlandse rekeningen, wordt contant opgenomen of zelfs vergokt. Accountants waarschuwen dat dit het topje van de ijsberg is, aangezien er allerlei boekhoudkundige trucs zijn om in aanmerking te komen voor steungeld.
- De schuldeisers van de HEMA hebben een akkoord gesloten over de schulden van het bedrijf. Overheidssteun is nu ook van de baan. Topman Jegen zegt dat HEMA dankbaar gebruik heeft gemaakt van de eerste NOW-regeling, maar geen gebruik zal maken van de nieuwe regeling.
- Sinds het uitbreken van de coronacrisis hebben de Nederlandse banken 180.000 aanvragen van bedrijven en consumenten voor hulp gehonoreerd. Daarmee is in totaal 15,2 miljard euro gemoeid, meldt de NVB. Volgens de NVB vlakkt het aantal aanvragen voor steun af.

Onderwijs

- Na de basisscholen en de middelbare scholen hervatten nu ook de mbo's, hbo's en universiteiten hun activiteiten, ook al is het nog maar beperkt. Ze geven weer praktijklessen en nemen sommige toetsen en tentamens weer fysiek af. Kwetsbare studenten krijgen weer persoonlijke begeleiding. Colleges zijn tot aan de zomervakantie nog steeds online.
- Drie basisscholen in grensdorp Glanerbrug blijven maandag gesloten, omdat een leerkracht het coronavirus blijkt te hebben. Meerdere mensen zouden milde gezondheidsklachten hebben.

Economie en arbeidsmarkt

- Werkgevers schaffen sinds de coronacrisis massaal software aan om de productiviteit van thuiswerkers in de gaten te houden. En dat gaat verder dan alleen zien hoe lang een computer aan heeft gestaan. Volgens de wet mag het constant in de gaten houden van wat werknemers doen, maar op basis daarvan productiviteitsscores maken bijvoorbeeld niet.
- Uitzendbureaus en detacheerders noemen het onmogelijk om, volgens advies van Roemer, arbeidsmigranten bij risicobedrijven aparte slaapkamers te geven. Die woonruimte is niet voorhanden.

Reizen

- De stormloop op het boeken van vliegvakanties, waar reisorganisaties op gehoopt hadden, is vooralsnog uitgebleven, volgens de ANVR.
- Een echtpaar uit Breda dat al 14 weken vastzit op hun zeilboot voor de kust van Portugal vindt dat de Portugese overheid en de Nederlandse ambassade hen 'laten stikken.' Het echtpaar kondigt aan een schadeclaim in te dienen voor geestelijk en lichamelijk leed.

Betekenisgeving

Kabinetsaanpak

- Een enquête onder 120.000 mensen in 53 landen, gehouden door het Duitse bureau Dalia Research, wijst uit 80% van de Nederlanders te spreken is over de aanpak door de overheid.

Coronamaatregelen

- De roep vanuit de horeca om de 1,5-metermaatregel te versoepelen wordt snel sterker. De maatregelen zijn niet meer uit te leggen is een terugkerend geluid. "Een kapper mag dichtbij komen maar als hij daarna een biertje gaat drinken met zijn klant moet ie op anderhalve meter zitten", aldus FNV Horeca.
- Volgens het RIVM is de ruimte om verder te versoepelen ongeveer op.

- Volgens Koninklijke Horeca Nederland wordt met twee maten gemeten. "Wij zijn de enige branche die zelf verantwoordelijk is voor de handhaving."
- Volgens ondernemersorganisatie ONL ontbreekt de duidelijke regie van de overheid, die in het begin van de coronacrisis wél aanwezig was. Hierdoor ontstaat willekeur in de versoepelingsmaatregelen en veel onrust bij ondernemers. ONL pleit voor betere landelijke regie in combinatie met lokale oplossingen.
- FvD-voorman Thierry Baudet staat achter smart distancing (eigen verantwoordelijkheid van mensen ipv regels van de overheid) in de horeca.

Maatregelen luchtvaart

- Het besluit van het kabinet om vliegen zonder een bovengrens aan passagiers met een mondkapje toe te staan, leidt tot onbegrip binnen de touringcar-, horeca- en theaterbranche. "Toen alles nog dicht was, was er sprake van gelijkwaardigheid", zegt Boris van der Ham, voorzitter van de Vereniging van Vrije Theaterproducenten, in De Telegraaf. "Maar nu met het opstarten verloopt alles veel schever."
- Op de sociale media wordt vrijwel uitsluitend kritisch gereageerd op de aanvullende maatregelen in de luchtvaartsector. De kritiek richt zich er met name op dat de maatregelen niet voldoende zijn en in andere sectoren - zoals de horeca en het ov - strenger zijn.
- D66 is blij dat ook in vliegtuigen en op luchthavens een mondkapjesplicht gaat gelden, maar wil uitleg over het vertrouwen dat RIVM stelt in de ventilatiesystemen in vliegtuigen, zonder dat daar wetenschappelijk onderzoek naar is gedaan. Kamerlid Paternotte wil dat voor 1 juli (versoepeling reizigers van buiten de EU) wordt onderzocht of de ventilatiesystemen inderdaad het besmettingsrisico minimaal maken.

Coronawet (Tijdelijke Wet Covid-19)

- Segers (ChristenUnie) wil de noodwet alleen steunen als 'de wet deugt' en 'grote zorgen' worden weggenomen. Hij hekelt de duur van de wet en de aparte status die de luchtvaart heeft. "Het is érg raar dat wanneer een kerk wil samenkomen, je beter een Boeing kunt afhuren." Op het digitale partijcongres zei Segers dat hij nog nooit zoveel bezorgde e-mails van mensen kreeg als over de noodwet.
- VVD-fractieleader Dijkhoff sprak op het partijcongres sussende woorden over de noodwet. Een wet is beter dan zoals het nu gaat, met noodverordeningen, zei Dijkhoff. De Kamer kijkt mee. Volgens het AD was Dijkhoff kritisch. "Deze wet is niet bedoeld om nieuwe beperkingen te maken, maar als dat er toe leidt dat mensen denken 'wat flikken ze nou?', dan moeten we nog eens goed denken hoe we die vormgeven."
- PvdA-Kamerlid Attje Kuiken vindt het vooral 'kwalijk' dat de Kamer niet gedegen tijd krijgt om de wet op een goede manier te behandelen.
- Volgens de SP wordt met de wet die de regering nu voorstelt de grondrechten van mensen geweld aangedaan en het parlement buitenspel gezet. Dat is niet goed en dat is niet nodig. Daarom zal de SP deze wet heel kritisch bekijken. "Dat gaan we niet in één week doen."
- Volgens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) biedt het wetsvoorstel 'te weinig ruimte voor lokaal maatwerk'. De regulering op centraal niveau is te sterk en daarom is in de volgende fase de afweging van de volksgezondheid en de economische belangen niet mogelijk, vindt de VNG.
- Hoogleraar staatsrecht Wim Voermans (Universiteit Leiden), waarschuwt de leden van de Tweede Kamer. "Met deze wet kan de minister een jaar lang doen wat hij wil." "Dat past niet in een democratische rechtsstaat." Daar komt bij dat de maatregelen in de noodverordening en de spoedwet tegen onze grondrechten ingaan. Voermans denkt niet dat het gaat lukken om de wet al op 1 juli in te laten gaan. Wel moet de regering de uitzonderingstoestand snel in een wet regelen, vindt Voermans. De hoogleraar zegt dat er goede alternatieven zijn. Zo kan het kabinet de uitzonderingstoestand uitroepen. "Maar daar kan het parlement een einde aan maken. Dat wilde het kabinet waarschijnlijk niet."
- De Amsterdamse strafpleiter Gerard Spong steunt de opvatting van de Orde van Advocaten, die heeft laten weten tegen nieuwe wetgeving te zijn. De spoedwetgeving moet de prullenmand in.
- 85% van de deelnemers van de Stelling van de Dag (Telegraaf) en 89% van lezers van Stentor.nl is tegen de coronawet.

Zorg

- Een groep van toonaangevende virologen, epidemiologen, gezondheidseconomen en huisartsen roept op tot een onafhankelijk onderzoek van het coronabeleid. Daarmee moeten we beter voorbereid zijn op een mogelijke tweede golf. Waarschijnlijk komt er in het najaar een tweede golf, zegt hoogleraar Jochen Mierau vanochtend in het NOS Radio 1 Journaal.
- D66 en GroenLinks vinden dat er vaste afspraken moeten komen over een coronacheck bij huisbezoeken door de wijkverpleger. Kwetsbare ouderen in de thuisomgeving blijven onder de radar, omdat ze bij ziekteverschijnselen lang wachten met hulp zoeken. Ook weigeren deze mensen geregeld een plek in een verpleeghuis. Ze zijn bang daar het coronavirus juist op te lopen. SP-Kamerlid Maarten Hijink zegt op Twitter: "Wijkverpleegkundigen nieuwe protocollen geven lijkt me niet verstandig."
- Volgens EenVandaag gaan er stemmen op om bij een tweede golf meer rekening te houden met regionale verschillen. Volgens hoogleraar medische microbiologie Bert Niesters (UMC Groningen) ligt het voor de hand om, nu we het virus wat beter kennen, op die manier maatregelen te nemen. Ook infectieziektemodelleur Coffeng (Erasmus Medisch Centrum) ziet mogelijkheden voor regionale verschillen.

Vaccin

- De zet van het kabinet om het 'Oxfordvaccin' in te kopen wordt geanalyseerd. 'Vaccin nu al kopen lijkt slimme zet' kopt Trouw. Ongebruikelijk, maar zinnig, zeggen vaccinologen volgens de krant. "Het kabinet heeft voorgesorteerd op een coronavaccin" schrijft de Volkskrant. Volgens Telegraaf is het "nog onduidelijk of dit vaccin een succes wordt. De proeven met apen zouden zijn tegengevallen".
- Al is nog niet duidelijk of dit coronavaccin gaat werken, toch is het zinvol om de toekomstige productie ervan nu al te regelen, vindt Anke Huckriede, hoogleraar vaccinologie aan het UMC Groningen. Er is grote haast zo snel mogelijk een vaccin te hebben en dus moet je ongebruikelijke stappen zetten, ziet Huckriede. "Heel goed om ook niet op één paard te wedden."
- Cécile van Els, immunoloog bij het RIVM en hoogleraar vaccinologie aan de Universiteit Utrecht, is ook tevreden met de afspraken die nu gemaakt worden over dit vaccin. "Het is wel zeer te hopen dat er uiteindelijk bij verschillende bedrijven verschillende vaccins ontwikkeld worden die werken. Zo heb je straks iets te kiezen." Of het Oxfordvaccin werkt bij de mens "blijft een beetje koffiedik kijken", zegt Van Els. Ze vindt het Oxfordvaccin 'een kansrijk product'.

Onderwijs

- In het AD een artikel over hoe moeilijk het kan zijn voor jonge kinderen die afstand moeten houden. Pedagogen en psychologen voorzien een generatie die problemen krijgt met hechting, fysiek contact en het aangaan van relaties als het opgroeien in een 1,5 metersamenleving normaal wordt.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none">• Nederlanders overleden aan COVID-19• Kwetsbare ouderen die thuis zitten• Nederlanders in het buitenland die niet naar Nederland kunnen reizen• Bedrijven getroffen door gevolgen van het virus of door maatregelen, o.a. horeca, sekswerkers.	<ul style="list-style-type: none">• Nederlanders die zich willen laten testen.• ActiZ en Landelijke Organisatie Cliëntenraden• Familie van bewoners van verpleeghuizen	<ul style="list-style-type: none">• Algemeen publiek• Politici• Virologen, epidemiologen, gezondheidseconomen, huisartsen• Anti-vaxxers